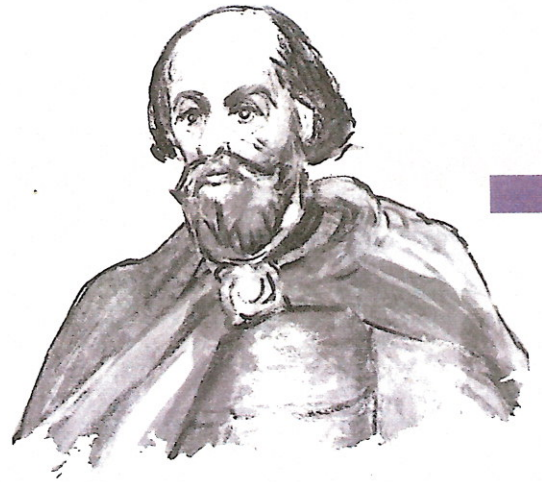

Pán Váhu a Tatier

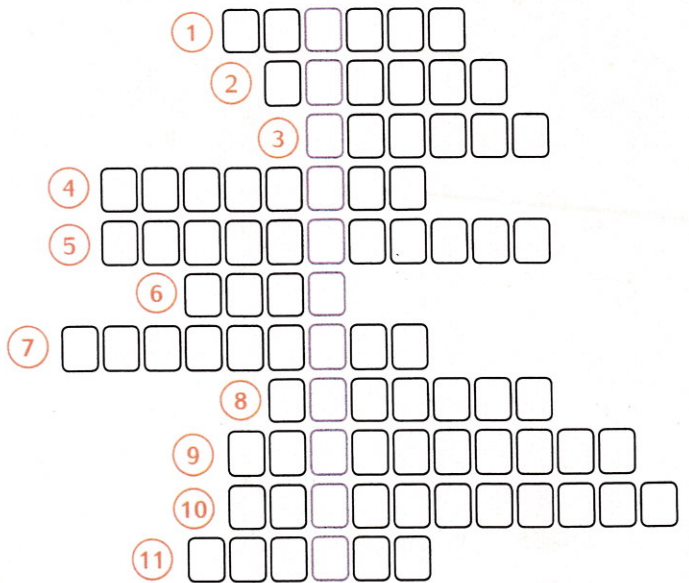
1 Nájdi v texte chyby a oprav ich.

V roku 1301 zomrel Ondrej V., posledný panovník z rodu Luxemburgovcov. Po jeho smrti nastali v Uhorsku mocenské boje o trón, z ktorých vyšiel víťazne Karol Richard z rodu Jagelovcov. Spočiatku musel bojovať s odbojnými veľmožmi, ktorí sa správali ako nezávislí vládcovia. V roku 1213 sa kráľovi podarilo v bitke pri Lipanoch poraziť rod Habsburgovcov, ktorým okrem iného za trest skonfiškoval väčšinu majetkov. Najväčším rivalom maďarského panovníka bol Matúš Čák Turčiansky, nazývaný aj „pán Dunaja a Tatier.“ Až po jeho smrti bol kráľ schopný sústrediť moc do svojich rúk.

2 Vyrieš krížovku a tajničku doplň do vety.

1. kočovný kmeň, známy tiež pod menom Polovci, Plavci
2. pomenovanie útočníkov, ktorí vpadli v roku 1241 do Uhorska
3. názov mesta, ktoré obsadil Matúš Čák
4. prvá manželka Ondreja II.
5. zhabanie majetku
6. meno uhorského panovníka, ktorý bojoval v bitke pri rieke Staná
7. dynastia, ktorá vystriedala Arpádovcov na uhorskom tróne
8. úrad, ktorý zastával Matúš Čák
9. miesto porážky Omodejovcov
10. Ktorý hrad ovládol Matúš Čák?
11. príslušník vyššej šľachty

Až do 15. storočia sa časť západného Slovenska zvykla označovať ako

3 Zoraď udalosti v chronologickom poradí, odhaľ zašifrované slovo a vysvetli jeho význam.

- I** bitka pri Rozhanovciach
- F** vydanie Zlatej buly Ondreja II.
- Á** smrť Matúša Čáka
- L** druhá korunovácia Karola Róberta za uhorského kráľa
- M** Matúš Čák sa stal palatínom
- R** smrť Karola Róberta
- A** tatársky vpád do Uhorska
- I** smrť Ondreja III.

4

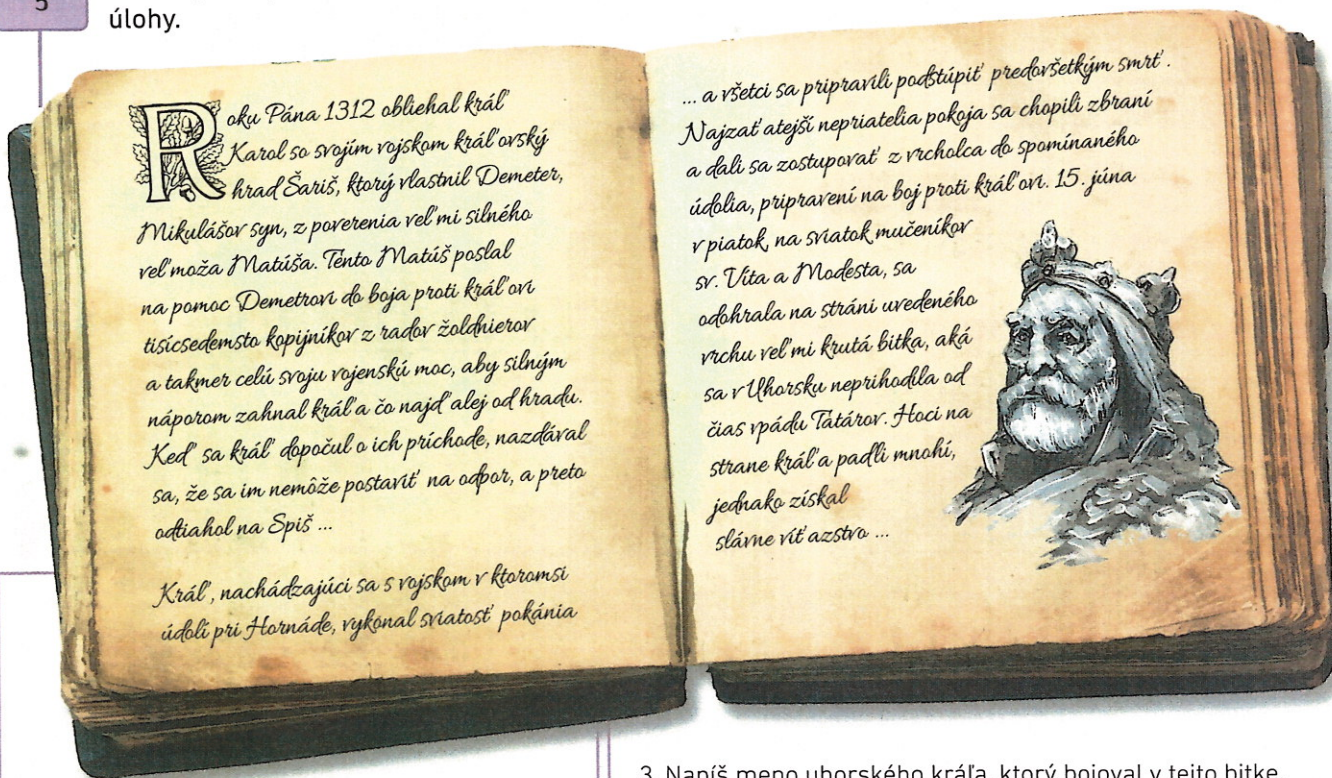
Vyber možnosť, v ktorej sú panovníci správne usporadaní v chronologickom poradí. Dozvieš sa názov diela Jozefa M. Hurbana, v ktorom vykreslil postavu Matúša Čáka ako romantického hrdinu a ušľachtilého človeka, bojujúceho proti nespravodlivosti.

1. Arpád – Gejza – Štefan I. – Ondrej II. – Belo IV. – Ondrej III. ➡	Olejkár
2. Gejza – Štefan I. – Arpád – Belo IV. – Ondrej II. – Ondrej III. ➡	Gottšalk
3. Štefan I. – Arpád – Gejza – Ondrej II. – Belo IV. – Ondrej III. ➡	Denník
4. Arpád – Gejza – Ondrej II. – Ondrej III. – Štefan I. – Belo IV. ➡	Rozpomienky

5

Prečítaj si úryvok z Obrázkovej kroniky z roku 1358 o bitke pri Rozhanovciach a vyrieš uvedené úlohy.

1. Kto sa stal víťazom bitky pri Rozhanovciach?

.....

2. Napiš presný dátum bitky.

.....

3. Napiš meno uhorského kráľa, ktorý bojoval v tejto bitke.

.....

4. Čo urobil kráľ pred bitkou?

.....

5. Ako pomohol Demetrovi Matúš Čák?

.....

Zlatá baňa Uhorska

1 Rozhodni o pravdivosti tvrdení. Priradené čísla sčítaj a ich súčet doplň do textu.

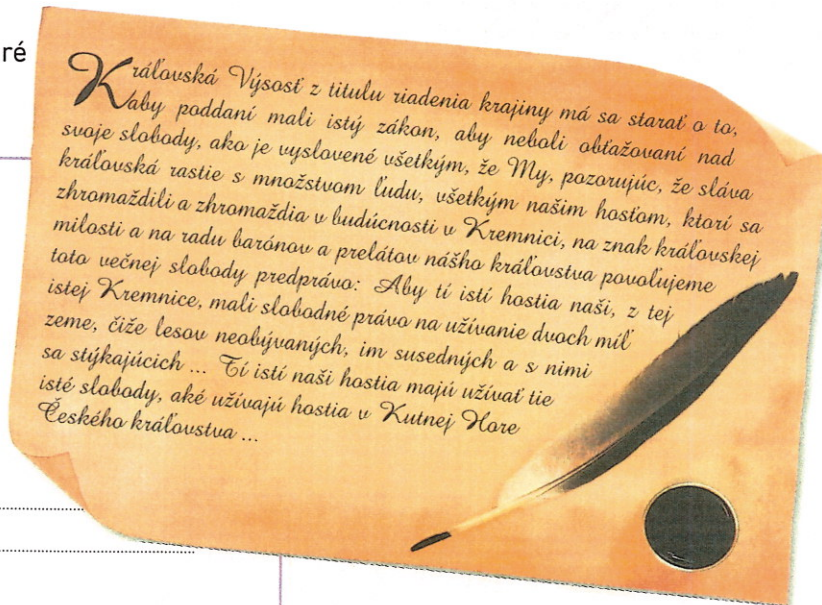
1. Za vlády Karola Róberta bola v Uhorsku zavedená nová strieborná mena.
2. Banské mestá povinne odvádzali banskú daň z vyťaženej rudy.
3. Banská Bystrica bola prvým mestom, ktoré na území Slovenska začalo používať svoj erb.
4. Karol Róbert bol synom Ľudovíta I. Veľkého.
5. Žilinským Slovákom udelil privilégium uhorský kráľ Ľudovít I. Veľký.

ÁNO	NIE
46	23
203	148
189	186
297	242
46	167

Mincovňa v Kremnici funguje takmer rokov a patrí medzi najstaršie nepretržite fungujúce podniky na svete.

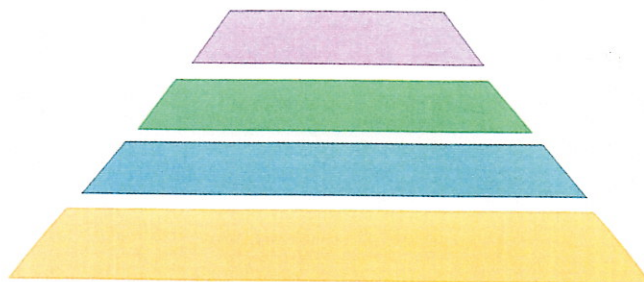
2 Prečítaj si úryvok z kráľovských výsad, ktoré Karol Róbert udelil Kremnici v roku 1328, a vyrieš uvedené úlohy.

1. Aké výsady získala Kremnica?
.....
.....
2. Ktoré mesto malo rovnaké práva ako Kremnica?
.....
3. Aký význam malo pre mestá udelenie mestských privilégii?
.....
.....
4. Napíš názvy aspoň troch mestských práv.
.....

3 Doplň do schémy rozvrstvenia mestskej spoločnosti jednotlivé skupiny mestského obyvateľstva.

- A mestská chudoba
- B obchodníci, remeselníci
- C vzdelanci
- D patriciát

4

Vyhľadaj v štvorsmerovke chýbajúce pojmy a doplň ich do textu.

D	A	R	I	N	O	H	É	K	S	Š	I	P	S	I	A
S	V	O	C	V	O	U	O	J	N	A	C	D	M	Ú	V
E	B	L	Y	N	É	R	O	L	F	S	I	B	E	V	T
T	L	U	D	O	V	Í	T	I	O	G	N	Á	Y	O	C
M	E	S	T	S	K	E	J	S	K	L	L	K	L	N	Í
N	Á	R	O	D	N	O	S	T	N	Ý	E	S	G	E	N
O	P	Z		P	R	I	V	I	L	É	G	I	U	M	A
A	R	O	M	O	K	Á	K	S	N	A	B	Ž	N	P	B
L	R	V	I	C	A	E	D	O	H	C	B	O	J	V	F
U	H	O	R	S	K	O	M	T	A	D	R	L	I	K	D

Ľudovít I. vydal pre žilinských Slovákov. Karol Róbert podporoval rozvoj miest a Počas vlády Karola Róberta sa v Uhorsku našli drahých kovov. Meď a striebro sa u nás ťažili v Smolníku a Mešťania sa uplatnili najmä v remeselnej výrobe a Okrem grošov dal Karol Róbert raziť aj zlaté Banský úrad, vedený banským grófom, sa nazýval Pojem prísažný označoval člena rady. Okrem Banskej Bystrice a Kremnice vzrástol

za vlády Anjouovcov aj význam regiónu. Zástupcovia banských a kráľovských miest získali zastúpenie v sneme. V rokoch 1342-1382 vládol v Uhorsku kráľ Územie Slovenska sa stalo „zlatou baňou Uhorska“ za vlády dynastie Kráľ Ľudovít I. v Žiline riešil spor medzi Slovákami a mešťanmi nemeckého pôvodu. Karol Róbert zaviedol v Uhorsku okrem iných aj reformu.

5

Doplň písmená do názvov siedmich stredoslovenských banských miest. Pokús sa vyznačiť na mape ich polohu. Pomôž si internetom alebo mapou, ak je to potrebné.

B		N	S		Á		T	A			I	A
	A	N		K		B		S				A
K			M									
	U	K			E	C						
N		V				A		A				
L		B					V					
B	A			K			E			Á		

